

بسم الله الرحمن الرحيم

نماز ستون دین و قلب بالندگی

مؤلف:

صدیقہ حامدی استرآبادی

سرشناسه	:	عمادی استرآبادی، صدیقه
عنوان و نام پدیدآور	:	نماز ستون دین و قله بالندگی / مولف صدیقه عمادی استرآبادی.
مشخصات نشر	:	تهران: غاشیه، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری	:	۱۹۰ ص.
شابک	:	978-600-5708-25-7
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	نماز
رده بندی کنگره	:	BP ۱۸۶۱۱۳۹۱ ن ۸ ع /
رده بندی دیویی	:	۱۵۳/۲۹۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۰۱۱۹۵۹
تاریخ درخواست	:	۱۳۹۱/۰۹/۱۸
تاریخ پاسخگویی	:	
کد پیگیری	:	۳۰۰۳۹۹

نماز ستون دین و قله بالندگی

مؤلف: صدیقه عمادی استرآبادی

ناشر: غاشیه

نوبت و سال چاپ: اول - ۱۳۹۲

تیراژ: ۵۰۰۰ جلد

قیمت: ۷۰۰۰ تومان

شابک: 978-600-5708-25-7

مرکز پخش: خیابان ۱۷ شهریور - خیابان شهید منتظری، کوچه ملک پلاک ۱۱

www.ghashie.ir

mahmoodzal@yahoo.com

تلفکس: ۳۳۳۲۱۶۶۹ - ۰۹۱۲۳۷۱۵۴۵۰

ابداء:

این کوشش ناپسندان ملحنی است که به ساحت مقدس

اولین شهید محراب حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام

آینه تمام نهای حقیقت، تجسم راسخین شریعت تقدیم می دارم.

قال الله تعالى:

«ومن يتوكل على الله فهو حسبه»

«وهرکه باتو باشد تو برای او کافی هستی»

(سوره طلاق: ۳)

نبی اکرم ﷺ فرمودند:

«اللهم لا تلكنی الی نفسی طرفین ابداً»

«خدایا! یک چشم به هم زدن مرا به خودم و کنار»

تفسیر نورالعینین ج ۳، ص ۴۵۰، ح ۱۴۰

فهرست مطالب

۱۲.....	مقدمه
۱۴.....	اهداف و ضرورت‌های این تحقیق
۱۷.....	فصل اول: کلیات
۱۹.....	گفتار اول: عبادت و نیایش
۱۹.....	(۱) دلیل عبادت انسان چیست؟
۲۱.....	(۲) توجه به چه انوری انسان را وادار به عبادت می‌کند؟
۲۷.....	(۳) چرا باید از خدا تشکر کنیم؟
۲۹.....	(۴) خداوند چه نیازی به تشکر ما دارد؟
۲۹.....	(۵) چرا در میان ناگواری‌ها زندگی هم باید شاکر باشیم؟
۳۰.....	(۶) اگر باید از نعمت‌های الهی تشکر کنیم، چرا حتماً نماز بخوانیم؟
۳۴.....	(۷) اگر منظور از نماز راز و نیاز با خداست، چرا به زبان فارسی نخوانیم؟
۴۳.....	(۸) چرا باید هر روز در پنج نوبت نماز بخوانیم؟
۴۴.....	(۹) چرا برخی از نماز لذت نمی‌برند؟
۴۶.....	گفتار دوم: آداب نماز
۴۶.....	۱- مفهوم نماز
۴۶.....	الف) نماز در لغت
۴۷.....	ب) نماز در اصطلاح
۴۷.....	ج) نحوه اقامه نماز
۴۹.....	د) اقسام نماز
۵۰.....	۲- محافظت برنماز
۵۲.....	۳- آداب ظاهری نماز

- الف)) شرایط صحت نماز..... ۵۲
- ب)) شرایط قبولی نماز..... ۶۱
۱. مقارنات نماز..... ۶۱
- الف) واجبات رکنی..... ۶۱
- ب) واجبات غیر رکنی..... ۷۲
۲. توجه و حضور قلب..... ۷۵
۳. پذیرفتن رهبری امامان معصوم علیهم السلام..... ۷۵
۴. ادای واجبات مالی..... ۷۵
- ج)) شرایط کمال نماز..... ۷۵
- ۱) اقامه نماز در اول وقت..... ۷۵
- ۲) فواید اقامه نماز در اول وقت..... ۷۶
- د)) تعقیبات نماز..... ۷۹
- ❖ اهمیت صلوات..... ۸۰
- ❖ اهمیت تسبیحات حضرت زهرا علیها السلام..... ۸۳
- ۴ - آداب باطنی نماز..... ۸۶
- ۵ - چگونه از تاثیرات معنوی نماز بهره مند می گردیم؟..... ۸۸
- ۶ - چرا خشوع و حضور قلب، شرط اساسی قبول نماز است؟..... ۹۱
- ه)) مستحبات نماز (نوافل)..... ۹۳
۱. قنوت..... ۹۳
۲. نماز شب..... ۹۷
۳. دعای استغاثه به حضرت صاحب الزمان علیه السلام..... ۹۹
۴. ذکر یونسیه..... ۱۰۰

- ۱۰۲..... ((آثار سوء سهل انگاری در نماز و ترک آن
- ۱۰۳..... ۱. اقسام ترک نماز
- ۱۰۵..... ۲. آثار سوء ترک نماز در متون اسلامی
- ۱۰۶..... ۳. عواقب سوء با عجله خواندن نماز
- ۱۰۹..... فصل دوم : ضرورت نماز
- ۱۱۰..... گفتار اول: اهمیت نماز
- ۱۱۰..... الف - نماز در شرایع گذشته
- ۱۱۴..... ب - نماز در اسلام
- ۱۱۴..... ۱) جایگاه و اهمیت نماز
- ۱۱۶..... ۲) نماز اولین فریضه الهی
- ۱۱۷..... ۳) نماز تجلی واقعی دین
- ۱۱۹..... ۴) اهمیت نماز در خود نماز است
- ۱۱۹..... ۵) برتری نماز بر سایر اعمال آدمی
- ۱۲۱..... ۶) نماز محور همه عبادات
- ۱۲۲..... ۷) احیای دین
- ۱۲۲..... ۸) نماز اولین پرسش در قبر
- ۱۲۵..... گفتار دوم : اسرار و فلسفه تشریع نماز
- ۱۲۵..... ۱) تجلی یاد خدا
- ۱۲۷..... کشف یک معجزه الهی
- ۱۲۷..... ۲) غفلت زدا است
- ۱۲۹..... ۳) عامل رستگاری
- ۱۳۲..... ۴) مایه ی پاکیزگی

- ۵) پاک شدن از کبر و غرور ۱۳۳
- ۶) خودشناسی ۱۳۴
- ۷) وسیله مغفرت ۱۳۴
- ۸) وسیله تشکر و قدردانی از نعمات الهی ۱۳۵
- ۹) تجلی اخلاص ۱۳۶
- ۱۰) نماز وسیله تکامل معنوی انسان ۱۳۸
- ۱۱) نظم و زمان سنجی در سایه نماز ۱۳۹
- گفتار سوم : آثار و فوائد نماز ۱۴۱
- الف) آثار سازنده ی فردی ۱۴۴
- ب) آثار سازندی اجتماعی ۱۴۴
- ۱- نماز عامل اصلاح جامعه ۱۴۴
- ۲- مبارزه با اسراف و تبذیر ۱۴۵
- ۳- وظیفه شناسی ۱۴۵
- ۴- ایجاد اقتصاد سالم اجتماعی ۱۴۶
- ۵- بازدارنده افراد از مفاسد اجتماعی ۱۴۶
- ۶- نماز تقویت کننده روحیه برادری است ۱۴۸
- ۷- وسیله کنترل اجتماعی است ۱۴۸
- ۸- تعیین کننده حرکت جامعه ۱۴۹
- ج) مسجد و عبادت جمعی ۱۴۹
- ۱) نماز در مساجد چهارگانه ۱۵۰
- ۲) نماز جماعت و اهمیت آن ۱۵۰
- د) فواید علمی نماز ۱۵۲

- ۱۵۳..... (۱) تبادل انرژی با نماز خواندن
- ۱۵۶..... (۲) تأثیر نماز در افزایش طول عمر
- ۱۵۷..... (۳) تأثیر نماز بر بیماری آسم
- ۱۵۷..... (۴) تأثیر نماز بر بیماری فشارخون
- ۱۵۷..... (۵) تأثیر نماز در غلبه بر اضطراب
- ۱۵۸..... (۶) تأثیر نماز بر شخصیت ظنین
- ۱۶۰..... (۷) تأثیر نماز بر شخصیت منزوی
- ۱۶۱..... (۸) تأثیر نماز بر بیماری افسردگی
- ۱۶۲..... (۹) تأثیر نماز بر شخصیت خودشیفته
- ۱۶۴..... (۱۰) تأثیر نماز بر آرامش عضلات
- ۱۶۵..... (۱۱) رابطه نماز با میدان مغناطیسی و بارهای الکتریکی
- ۱۶۷..... (۱۲) نماز پیوند انسان با طبیعت است
- ۱۶۸..... ((۱) آثار نماز بر خانواده
- ۱۶۸..... (۱) تأمین بهداشت روانی خانواده
- ۱۶۹..... (۲) ایجاد فضای معنوی
- ۱۶۹..... (۳) محبت
- ۱۷۰..... (۴) دست یافتن به تعالی و سعادت
- ۱۷۰..... (۵) توسعه و بسط فرهنگ دینی در خانواده
- ۱۷۱..... (۶) افزایش اعتماد به نفس
- ۱۷۳..... ((و) آثار نماز در شخصیت جوانان
- ۱۷۳..... ۱. جوانی در نگرش اسلامی
- ۱۷۴..... ۲. اهمیت جوانی

۳. عوامل گرایش نوجوانان و جوانان به نماز ۱۷۹
- الف - خانواده ۱۷۹
- ب - مدرسه ۱۷۹
- ج - رسانه ۱۸۰
۴. راهکارهای عملی جهت تشویق به نماز ۱۸۰
- ز)) نقش نماز در مقابله با تهاجم فرهنگی ۱۸۲
- توصیف های کوتاهی از نماز ۱۸۴
- سخن آخر ۱۸۵
- منابع ۱۸۶

مقدمه

تسبیح لایتناهی بر آستان خدایی که آدمی را در مسیر سعادت بر همه موجودات ولایت، تاج خلافت در سیاره زمین بر او کرامت، خلعت «لقد کرمنا» بر اندامش عنایت و بعد از تکوین، مصداق «فتبارک» بر قامتش مقالت فرمود.

و درود بی پایان بر خاتم پیامبران و اهل بیت پاکشان علیهم السلام که شریعت به دست ایشان پایان و حجت خدا به عصمت آنان تمام گردید.

وجود حالتهای عرفانی انسان از جمله دعا و راز و نیاز و نیایش انسان با خداوند از مهمترین و پیچیده ترین جنبه های انسان شناسی در حوزه حکمت و عرفان الهی است، زیرا دعا از قوی ترین انواع ارتباط انسان با خداوند حکیم و مهربان است.

در اهمیت دعا و نیایش همین بس که خداوند به پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

«قُلْ مَا يَعْبَوْنَ بِكُمْ رَبِّي، لَوْ لَا دُعَاؤُكُمْ...»^۱ یگو اگر خواندن و دعای شما نباشد، پروردگار من به شما اعتنا و عنایتی نکند.

امام رضا علیه السلام از قول نبی مکرم اسلام صلی الله علیه و آله می فرماید: «دعا سلاح مؤمن، ستون دین و روشنائی آسمانها و زمین است»^۲

در بینش توحیدی اسلام و دیگر ادیان الهی، انسان موجودی است که به سوی

^۱ سوره فرقان: ۷۷^۲ مدرسی، محمد تقی، دعا پرواز روح و راه زندگی، ص ۵۳

کمال و لقای پروردگار در حرکت است «انا لله و انا الیه راجعون»^۱ از خدائیم و به سوی او باز می گردیم» حال در این مسیر، ابزارهایی به مدد انسان می آید، تا او را از فراموش کردن مسیر و هدف باز دارد که از مهمترین آنها «نماز» است.^۲

نماز زیباترین جلوه نیایش و عالی ترین و اساسی ترین رشته الفت و عامل محبت بین بندگان و خداوند متعال است که روح انسان ها را به مبدا هستی بخش متصل می کند و با این ارتباط، روح و جان آدمی را زنده، بانشاط و آرام می سازد و او را برای انجام سایر تکالیف و وظائف فردی و اجتماعی آماده می کند.

لحظه ی نماز، باشکوه ترین لحظه ی ارتباط انسان سرا پا نیاز به وجود مطلق بی نیاز است. درحقیقت آن لحظه نورانی، فرصتی است طلایی که خداوند مهربان، بر ما منت نهاده و از سر لطف و محبتی که به بندگان دارد، آن را در اختیار ما قرار داده، تا در آن فرصت زیبا بتوانیم، قلب و جان خود را از عالم طبیعت، جدا نموده و روحمان را به عالم بالا پرواز داده و در سایه ی این پرواز ملکوتی، به جان خود صفا و جلاء بخشیم.

از سوی دیگر مجموع آیاتی که درباره نماز در شرایع پیشین وارد شده است، حاکی از آن است که نماز به عنوان یک عمل تربیتی مستمر و یک نیایش بسیار سازنده، از نخستین روز ظهور ادیان آسمانی، وجود داشته است. همه پیامبران الهی، مأمور بودند که نماز را بر پا دارند و آن را به فرزندان و امت خود سفارش کنند. گرچه در بین اقوام و ملل مختلف، شکل و شیوه اقامه نماز، متفاوت بوده است.

در نتیجه نماز در تمام ادیان الهی به عنوان برترین آیین عبادی و رکن معنویت و ارتباط با خداوند مطرح بوده است.

^۱ سوره بقره : ۱۵۶

^۲ سوره طه : ۱۴

اهداف و ضرورت های این پژوهش

با عنایت براینکه که نماز ستون دین می باشد و اولین فریضه ای است که بعد از بعثت رسول اکرم صلی الله علیه و آله به ایشان آموزش داده شده و بارها و بارها در روایات و احادیث و آیات بر اهمیت آن تأکید شده است، ولی همیشه در عمل مظلوم و کم اهمیت به شمار آمده است.

گرچه خواصان دریای معرفت و پیرو معصومین علیهم السلام زاویایی از نماز را مشاهده کرده اند، لیکن چون شهودشان شخصی است نتوانستند آن را برای تشنگان بر ساحل نهشته، بیان کنند زیرا که معرفت به نماز، چشیدنی است نه گفتنی، گرچه گفتن و بیان نیز ممکن است راز و رمزهای آن را به ما نمایانده و جانهای خشکیده ما را به زلال آن آب زندگانی و طراوت بخش روشن کند.

لذا این نوشتار، فقط راهنمایی به ظاهر نماز و دورنمایی از چشمه پرفیض خداوند است که به سبب اهمیت این فریضه متعالی به رشته تحریر درآوردیم و سعی نمودیم که به بعضی از زوایای نماز و پرسشهای دانشجویان اشاراتی هرچند اجمالی داشته باشیم تا هر آنچه که تا امروز در مورد نماز فراگرفته ایم مجدداً یادآوری شود.

جهت این امر مهم در فصل اول در طی دو گفتار به کلیاتی درباره نماز (بررسی برخی سوالات، ابعاد محافظت از نماز، آداب ظاهری و باطنی نماز و نیز شرایط صحت، قبولی و کمال نماز از دو جهت معنوی و مادی، آثار سوء ترک نماز) اشارتی نمودیم.

لازم به ذکر است اگر در برخی موارد به پژوهش های جدید علمی درباره نماز را استناد کرده ایم بدین جهت است که این نتایج علمی بر حکمت فرایض اسلامی و زنده بودن و غنای دین اسلام (جاودانی و جهانی بودن این دین مبین) دلالت دارد.

لذا بعد از چهارده قرن، علم پزشکی برخی از حکمت های نماز را به تجربه دریافته و بر آنها مهر تأیید می زند.

در فصل دوم در طی سه گفتار به اهمیت نماز، اسرار و فلسفه آن، فواید نماز از نظر فردی، اجتماعی و علمی، و نیز تأثیر نماز بر خانواده و شخصیت جوان، راهکارهای عملی در ترغیب نسل حاضر به نماز و نقش نماز در مقابله با تهاجم فرهنگی و توصیف هایی کوتاهی درباره نماز پرداخته ایم.

با آرزوی آن که این صفحات ناچیز بتواند تا حدی از دین بزرگ ما را نسبت به نماز بکاهد. هرچند بزرگترین روش برای ادای دین بر پا کردن صف های طویل نماز جماعت در تمام دنیا و خواندن و احیای آن به خالصانه ترین صورت می باشد. و از خداوند منان مسئلت می نمایم که این قطرات متراکم بلورین آیات و احادیث را به صورت جویباری حیات بخش در آورده و امت اسلام و بشریت تشنه را با نشستن در کنار این نهر و نوشیدن این فریضه حیات بخش، حیاتی معنوی بخشد.

آبان ۱۳۹۱ / ذی الحجه ۱۴۳۳

(مصادف با عید سعید غدیر خم)

صدیقه عمادی استرآبادی

عضو هیئت علمی گروه معارف اسلامی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال